

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 14ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1963

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Δημ. Φωκᾶς, παρουσιάσας τοὺς 13 τόμους, οἵτινες ἔξειδόθησαν ὑπὸ τῆς Δ' οὐραίας Ἱστορίας Στρατοῦ περὶ τῆς συγχρόνου στρατιωτικῆς Ἱστορίας τῆς Χώρας εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν σπουδαίαν ἱστορικὴν ἐργασίαν, συντελεσθεῖσαν καὶ ἐκδοθεῖσαν μέχρι σήμερον ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως Ἱστορίας Στρατοῦ, ἀναφερομένην δὲ εἰς τὴν πολυκύμαντον περίοδον ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1945.

Περὶ τὸν νομίζω νὰ τονίσω, ὅτι Ἐκθεσις περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἱστοροῦσα τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ στρατευομένου Ἐθνους εἰς ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον, δὲν ἀποτελεῖ μόνον πολύτιμον πολεμικὸν δίδαγμα, ἀλλὰ συγκροτεῖ καὶ σημαντικώτατον κεφάλαιον τῆς Πατρίου Ἱστορίας.

Δι' αὐτὸ ἡ συγγραφὴ τῶν πολεμικῶν ἐκθέσεων προσλαμβάνει κεφαλαιώδη σημασίαν καὶ ἀπαιτεῖ φωτισμένην μέριμναν καὶ ἐπιμελῆ προσοχὴν.

Πράγματι, ἔργον τοιαύτης σημασίας προϋποθέτει ἄγρυπνον τὴν ὑπαρξὴν εἰδικῆς ὑπηρεσίας μὲ ἀποστολὴν τὴν περισυλλογὴν, διαφύλαξιν καὶ κατάρταξιν τῶν παντὸς εἶδους ἐκθέσεων καὶ ἡμερολογίων τῶν διαφόρων πολεμικῶν μονάδων, τὴν μεταξὺ τῶν ἐπισήμων τούτων κειμένων διαλογὴν τῶν χρησίων καὶ ἀξιόπιστων γραπτῶν μνημείων, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν κατάρτισιν τῆς ἀναλόγου βιβλιοθήκης μὲ πλήρη τὴν ἐγχώριον καὶ ξένην σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

Ἐκτὸς δὲ τῆς βασικῆς αὐτῆς προϋποθέσεως εὐνόητον εἶναι, ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ἱστορικοῦ ὕλικου καὶ ἡ συγγραφὴ τῆς πολεμικῆς ἐκθέσεως ἐπιβάλλεται ν' ἀνατεθῇ εἰς ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι θὰ πρέπη νὰ κατέχουν, ἐκτὸς τῆς ἐπαγγελματι-

κῆς των μορφώσεως καὶ τῆς ὀρθῆς ἐκφράσεως τὸ δῶρον καὶ τῆς ἀμερολήπτου θεωρήσεως τὸ χάρισμα, πρὸ παντὸς δὲ νὰ φωτίζῃ τὴν προσπάθειάν των ὁ βαθὺς σεβασμὸς καὶ ἡ αὐστηρὰ προσήλωσις πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν.

Τοιούτου εἵδους συστηματικὴ ὀργάνωσις καὶ ἐπ' ἀνδρωσις τῆς Στρατιωτικῆς Ἱστορικῆς ὑπηρεσίας ἤργησε νὰ καθιερωθῇ παρ' ἡμῖν.

Τὴν λεγομένην «Ἐκθεσιν τοῦ Διαδόχου» διὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897 συνέταξαν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἐπιτελείου του καὶ μολοντί θὰ ἔπρεπε τὸ κείμενον ἐκεῖνο ν' ἀποτελέσῃ στοιχεῖον ἀμερολήπτου ἱστορίας, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν τότε περιστάσεων, ἀπέβη κατὰ μεταξὺ κατηγορητηρίου καὶ ἀπολογίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν στρατιωτικὴν ἱστορίαν τῶν ἐνδόξων Βαλκανικῶν πολέμων τοῦ 1912 - 13, ἐχρησιάσθη νὰ παρέλθῃ ὀλόκληρος εἰκοσαετία διὰ νὰ ἴδῃ τὸ φῶς κατὰ τὸ 1932 καὶ τότε ὄχι χωρὶς περιπέτειαν. Ἐκτοτε οὐδεμία σοβαρὰ ἱστορικὴ ἐργασία εἶχεν ἀναληφθῆ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Στρατιωτικῆς Ὑπηρεσίας. Μόνον κατὰ τὸ 1951 τὸ Γεν. Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν συγγραφῆς ἐπισήμου στρατιωτικῆς ἱστορίας τῆς χώρας κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν περιόδον 1914 - 1945 καὶ προέβη εἰς τὴν λήψιν τῶν καταλλήλων ὀργανωτικῶν μέτρων.

Ἡ ἄλλοτε ὑπηρεσία Πολεμικῆς Ἐκθέσεως προήχθη εἰς Διεύθυνσιν Ἱστορίας Στρατοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἐτάχθη ἐκλεκτὸς στρατιωτικὸς συγγραφεύς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτοποθετήθη ἀρμοδιώτατος προσωπικόν, παρεσχέθησαν δὲ μέσα ἐπαρκῆ καὶ δὲν ἔλειψεν ἡ πρὸς αὐτὴν πολύτιμος Κρατικὴ συμπαράστασις.

Εἰς τὴν φωτισμένην αὐτὴν ὀργανωτικὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ Κυβερνητικὴν βοήθειαν ἀνταπεκρίθη ἡ φιλότιμος προσπάθεια τοῦ προσωπικοῦ τῆς νέας ὑπηρεσίας, ἥτις ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι τῆς σήμερον παρουσιάζει 13 ἐν ὄλῳ ἐκδεδομένους τόμους, τοὺς ἐξῆς:

Ἀπὸ τὴν σειρὰν «ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατὰ τὸν πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον» δύο τόμοι, ὁ πρῶτος ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια» καὶ ὁ δεύτερος μὲ ἐπικεφαλίδα «ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον 1918», εἶναι ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν διχασμὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑπέροχον Ἑλληνικὴν προσπάθειαν κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ πολέμου.

Συγκινοῦν πράγματι αἱ ἐν παραρτήματι συγχαρητήριοι ἐπιστολαὶ τοῦ στρατάρχου Franchet d' Esperay πρὸς τὸν Ἑλληνα πρωθυπουργὸν Ἐλευθ. Βενιζέλον ὡς καὶ τοῦ Στρατηγοῦ Μίλν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Στρατηγὸν Δαγκλῆν.

«Καθ' ἣν στιγμὴν, ἔγραφεν ὁ Franchet, κατέπαυσαν αἱ ἐπιχειρήσεις αἰσθάνομαι τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ Σᾶς εἶπω πόσον ἡ συμβολὴ τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξε πολύτιμος διὰ τὴν Συμμαχικὴν στρατιάν τῆς Ἀνατολῆς». Καί, ἀφοῦ ἀπαρι-

θμεῖ καὶ τονίζει τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν ἀγῶνα, καταλήγει:

«Ἡ ἀνδρεία τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἐπαξίως κατέκτησε πανταχοῦ
» τοὺς ἐπαίνους τῶν συμμάχων. Τὰ τέκνα εἶναι ἀντάξια τῶν προγόνων. Franchet
d' Espéray».

Καὶ ὁ στρατηγὸς Μίλν ἐγραφε πρὸς τὸν στρατηγὸν Δαγκλὴν: «Ἐν ὀνόματι τῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Βρετανικῶν Δυνάμεων ἐκφράζω εἰς Ὑμᾶς καὶ τὸν γενναῖον Ἑλληνικὸν στρατὸν τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησίν μας διὰ τὸ θαυμάσιον πνεῦμα συναδελφότητος. *Ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἡ νίκη θὰ ἦτο ἀδύνατος.* Στρατηγὸς Μίλν».

Ὁ τρίτος τόμος τῆς ἰδίας σειρᾶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκστρατευτικὸν σῶμα εἰς Μεσημβρινὴν Ρωσίαν» ἔχει ὡς θέμα τὴν πρώτην ὑπερπόντιον ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησεν ἡ ἀνεξάρτητος Ἑλλάς, ἀποστείλασα ἐκεῖ ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν Νίδερ τὸ Α΄ Σῶμα στρατοῦ, τὸ ὁποῖον ἔδρασεν ἀξιειπαίνως ἂν καὶ μακρὰν τῶν φιλίων βάσεων καὶ εἰς χώραν ξένην καὶ ἐχθρικὴν.

Ἐπακολουθοῦν πέντε τόμοι, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲ τοὺς ἐξῆς τίτλους:

- 1) Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς Σμύρνην (1919).
- 2) Ἐπιχειρήσεις Φιλαδελφείας, Προύσης, Οὐσάκ (1920).
- 3) Τὰ πρὸ τῆς Τουρκικῆς ἐπιθέσεως γεγονότα (1921 - 1922).
- 4) Τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας. Ὑποχωρητικοὶ ἀγῶνες τοῦ Α΄ καὶ Β΄ Σωμάτων στρατοῦ (1922) καὶ
- 5) Τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας. Σύμπτυξις τοῦ Γ΄ Σώματος Στρατοῦ.

Σελίδας θριαμβευτικῶν ἡμερῶν ἀλλὰ καὶ σελίδας ποῦ προσλαμβάνουν τραγῳδίας σχῆμα περιέχουν οἱ πέντε αὐτοὶ τόμοι, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε δὲν περιλαμβάνουν δλόκληρον τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν. Προαναγγέλλεται ὡς προσεχῆς ἡ ἔκδοσις 3 ἀκόμη συμπληρωματικῶν τόμων, οἵτινες θὰ περιλάβουν τὰς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ Δ)βρ. 1920 μέχρι Σ)βρ. 1921 ὡς καὶ τὴν πρὸς Ἀγκυραν ἐπιχείρησιν.

Ἐν συνεχείᾳ τῶν μνημονευθέντων 8 τόμων (Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος καὶ Μικρασιατικὴ Ἐκστρατεία) ἐξεδόθησαν 4 ἀκόμη ἄλλοι, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Β΄ παγκόσμιον πόλεμον, εἰδικώτερον φυσικὰ εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ Ἀλβανικοῦ Ἔπους. Φέρουν τοὺς τίτλους:

- 1) Αἷτια καὶ ἀφορμαὶ τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου (1940 - 1941).
- 2) Ἡ Ἰταλικὴ Εἰσβολὴ (28 Ὀ)βρ. - 13 Φ)βρ. 1940).
- 3) Ἀγῶνες εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Δυτικὴν Θράκην καὶ
- 4) Τὸ τέλος μιᾶς Ἐποποιίας (Ἀπρῖλ. 1941).

Ἄλλὰ δὲν συμπληρῶνουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἐξιστόρησιν. Προαναγγέλλονται συνεπῶς πέντε ἀκόμη ἄλλοι.

Εἰς τοὺς τόμους τοὺς ἀφιερωμένους εἰς τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον δικαιολογημένη εἶναι ἡ προσπάθεια ἐξάρσεως τοῦ ὑπερόχου πράγματι ἔργου τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Θὰ εἶχα ὁμως νὰ διατυπώσω τὴν παρατήρησιν, ὅτι οὐδαμῶς σημειοῦται ἡ πολύτιμος συμβολὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ εἰς τὸν Ἀγῶνα. Ἐν τοῦτοις ἡ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῶν Ἑλληνικῶν πολεμικῶν συντελεσθεῖσα, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀπωλείας, κινδυνώδης στρατιωτικὴ διὰ θαλάσσης μεταφορὰ συγκεντρώσεως εἰς τὰ σύνορα 86.000 ἀνδρῶν, 31.000 κτηνῶν, πλήθους ὕλικου, πυρομαχικῶν, καυσίμων, τροφίμων κλπ. ἀπετέλεσεν ἐποποιίαν ἄνευ τῆς ὁποίας προβληματικαὶ θὰ ἀπέβαιναν αἱ κατὰ ξηρὰν ἐπιτυχίαι. Δὲν ἔπρεπε ν' ἀγνοηθῆ ἡ ἀξιόλογος ναυτικὴ βοήθεια, ἐφ' ὅσον μάλιστα τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας εἶχε προηγηθῆ ἡ δημοσίευσίς τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως περὶ τῆς δράσεως τοῦ Β. Ναυτικοῦ κατὰ τὸν πόλεμον.

Παρὰ τὴν παράλειψιν ταύτην, ἣτις θέλω νὰ ἐλπίζω, ὅτι θὰ ἐπανορθωθῆ, καὶ οἱ τόμοι οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον χαρακτηρίζονται, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, ἀπὸ τὴν ἔκδηλον προσπάθειαν νὰ ἱστορήσουν κατὰ τὸν μᾶλλον ἀντικειμενικὸν τρόπον τὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων μὲ βάσιν τὴν κατὰ δόγμα αὐθεντίαν τῶν ἐπισήμων κειμένων.

Εἰς τὴν λεπτομερῆ αὐτὴν ἀναγραφὴν συμβάλλει καὶ πλῆθος σχεδιαγραμμάτων καὶ χαρτῶν, ἐκπονηθέντων ὑπὸ τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ.

Ἐκτὸς τῶν 12 τόμων τοὺς ὁποίους ἀνέφερα, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω σήμερον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν καὶ τὸν 13ον τόμον, τὸν ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς Δ' ἡγεσίας Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἔχει τὸν τίτλον «Ἱστορία τῆς Ὁργανώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ 1821 - 1954» καὶ ἀποτελεῖ σύνοψιν τῶν κατὰ καιροὺς προσπαθειῶν διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὁργάνωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς κηρύξεως τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, συγχρόνως δὲ πολύτιμον χρονικὸν τῆς ἐξελίξεως τοῦ Νεοελληνικοῦ στρατοῦ.

Ἐκτὸς ὁμως τῆς πλουσίας ἱστορικῆς συγκομιδῆς τὴν ὁποίαν ἔφερον εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἡ Δ' ἡγεσία Ἱστορίας Στρατοῦ, ἐκτὸς ἐκείνων τῶν τόμων ποὺ θὰ συμπληρώσουν τὴν Μικρασιατικὴν Ἐκστρατείαν καὶ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον, προαναγγέλλεται ἀκόμη σπουδαία ἐπίσης εἰς σημασίαν καὶ εἰς ὄγκον σειρὰ ἐκδόσεων, ἀναφερομένων εἰς τὴν Κατοχὴν καὶ τὴν Ἀπελευθέρωσιν, τὸν Ἀντισυμμοριακὸν ἀγῶνα ὡς καὶ δεκάς εἰσέτι ἱστορικῶν μονογραφιῶν μὲ ἐξαιρέτως ἐνδιαφέροντας τίτλους, ὅπως π.χ. ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1897, ὁ Μακεδονικὸς καὶ ὁ Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγῶν, τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκστρατευτικὸν Σῶμα τῆς Κορέας κ.λπ.

Πρέπει να δμολογηθῆ, ὅτι, παρὰ τὰς ἐνδεχομένας ἀντιροήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεώρησιν ὀλίγων ἀπόψεων πολιτικῆς μορφῆς, τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον παρουσίασεν ἡ Δ)νσις Ἱστορίας Στρατοῦ εἶναι πράγματι ἀξιόλογον. Ἀποτελεῖ πολύτιμον συναγωγὴν τῶν κατὰ τεκμήριον σοβαρωτέρων γραπτῶν μνημείων καὶ ἐπομένως συνιστᾷ σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Ἡ Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ ἤμπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερήφανος, διότι διεφύλαξε καὶ ἐπεξεργάσθη μὲ ζηλευτὴν ἱκανότητα πολύτιμον ἱστορικὸν ὑλικόν, ἀναφερόμενον εἰς τὴν πολυκύμαντον περιόδον, καθ' ἣν ἐπρωτοστάτησεν ἡ γενεὰ μας, καὶ μὲ ἐργώδη προσπάθειαν, ἀξίαν δημοσίου ἐπαίνου, προήγαγε καὶ ὑπόσχεται νὰ προαγάγῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους.

Ἔργον ὀφειλομένης ἀναγνωρίσεως πρὸς τὴν συντελεσθεῖσαν εὐσυνειδητον προσπάθειαν ἀποτελεῖ, νὰ ἀναφερθοῦν ὀνομαστικῶς ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου οἱ ἐκλεκτοὶ συνεργάται οἱ ἀξιεπαίνως ἐργασθέντες διὰ τὴν τελείωσιν τῆς ἐξαιρέτου ἱστορικῆς συγκομιδῆς.

Εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

Ὁ Ἀντιστράτηγος Κανελλόπουλος Κωνστ. ὁ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Δ)νσεως Ἱστορίας Στρατοῦ.

Ὁ Ὑποστράτηγος Παπακωνσταντίνου Μιλτ.

Οἱ Ταξίαρχοι: Εὐαγγελίου Κωνστ., Μανσόλας Ἐμμ., Ἀναγνωστόπουλος Κων.

Οἱ Συνταγματάρχαι: Ἐλευθεριάδης Περ., Τοιτσεκλῆς Βασ., Καφετζόπουλος Ἰω.

Οἱ Ἀντισυνταγματάρχαι: Σκυλίτσης Ἀριστ., Νεροῦτσος Κωνστ.

Ὁ Ταγματάρχης Δρακόπουλος Ἰωάν.

Πάντες οἱ ἀνωτέρω ἀπέδειξαν πλήρη ἐπίγνωσιν καὶ πίστιν εἰς τὴν ἀποστολήν των, ζηλευτὴν δὲ ἱκανότητα καὶ εὐσυνειδησίαν, τιμῶσαν τὴν Διεύθυνσιν Ἱστορίας Στρατοῦ.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Κωνστ. Χωρέμης παρουσίασε τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Κωνστ. Ἡλιάκη «*Ἱατροδικαστικὴ*», τόμ. 1-2. Κατὰ τὴν παρουσίαν ταύτην εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ἐνώπιον ὑμῶν τὸ δίτομον ἔργον «*Ἱατροδικαστικὴ*» τοῦ συναδέλφου, Καθηγητοῦ τῆς ἱατροδικαστικῆς, κ. Κ. Ἡλιάκη.

Εἰς τὸν πρῶτον τόμον ὁ συγγραφεὺς διαπραγματεύεται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς ἱατροδικαστικὰς ἐκθέσεις καὶ τὰ ἱατρικὰ πιστοποιητικά, ὡς καὶ τοὺς κανόνας ἐκτελέσεως τῶν διαφόρων πραγματογνωμοσυνῶν, τὴν προφορικὴν ἐξέτασιν τοῦ ἱατροῦ

ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων, τὰς περὶ ἰατροδικαστικῶν καὶ τοξικολογικῶν ἐξετάσεων ἀμοιβὰς καὶ τέλος τὰ ἐκ τῆς πείρας αὐτοῦ ἰατροδικαστικὰ παραγγέλματα.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος καὶ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ἀσχολεῖται οὗτος γενικῶς περὶ θανάτου, περὶ τῆς σήψεως καὶ τῶν παραλλαγῶν αὐτῆς, περὶ τῆς διαγνώσεως τοῦ θανάτου, περὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἐπιβιώσεως.

Εἰς τὸ δεύτερον περιγράφει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν νεκροψίαν καὶ νεκροτομίαν τοῦ πτώματος, εἰς τὴν αὐτοψίαν τοῦ χώρου, εἰς τὰς διαφόρους βιολογικὰς ἐξετάσεις ἀναλύων καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐνδυμάτων.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τῶν αἰφνιδίων θανάτων ἐκ νοσημάτων: 1) τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, 2) τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος, 3) τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, 4) τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, 5) τῶν αἰφνιδίων θανάτων ἐκ λοιμικῶν νόσων εἰς τὰ νεογνά, βρέφη, νήπια καὶ παιδας. Περὶ τῶν αἰφνιδίων θανάτων κατὰ τὴν κύησιν, τὸν τοκετὸν καὶ τὴν λοχείαν, κατὰ τὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις, περὶ τῶν θανάτων ἐξ ἀνακοπῆς καὶ ἐξ ἀλλεργίας. Τέλος πραγματεύεται τὰ προκύπτοντα ἰατροδικαστικὰ προβλήματα καὶ τὴν ἰατρικὴν εὐθύνην ἐπὶ αἰφνιδίων θανάτων.

Εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τῶν βιαίων θανάτων καὶ δὴ 1) περὶ πνιγμονῶν, 2) ἀπαγχονισμοῦ, 3) στραγγαλισμοῦ, 4) πνιγμοῦ, 5) ἀσιτίας-ὑποσιτισμοῦ, 6) περὶ θανάτων ἐκ ψύξεως καὶ ἐκ θερμοπληξίας. Εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων θανάτων περιγράφει ἰδιαιτέρως τὰ προκύπτοντα ἐκάστοτε ἰατροδικαστικὰ προβλήματα ὡς καὶ τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν.

Κεφάλαιον πέμπτον. Εἰς τοῦτο ἀναφέρει γενικῶς περὶ τῶν μηχανικῶν κακώσεων. 1) διὰ θλώντων ὀργάνων, 2) τεμνόντων ὀργάνων, 3) τεμνόντων καὶ θλώντων ὀργάνων, 4) νυσοπόντων ὀργάνων, 5) νυσοπόντων καὶ τεμνόντων ὀργάνων, ἀσχολεῖται δὲ μὲ τὰ προκύπτοντα ἰατροδικαστικὰ προβλήματα ὡς καὶ μὲ τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν. Πραγματεύεται ἐπίσης περὶ τῶν θανάτων ἐκ μαστιγώσεως, τῶν θανάτων ἐκ διαφόρων ὀχημάτων ὡς καὶ τῶν ἐκ πτώσεως ἐξ ὕψους.

Ἰδιαιτέρως καὶ μετὰ περισσῆς ἐπιμελείας καὶ σαφηνείας ἀσχολεῖται μὲ τὰ τραύματα ἐκ πυροβόλων ὄπλων, ἀφοῦ προηγουμένως ἀναπτύσσει θεωρητικὰ θέματα βλητικῆς καὶ ἀναλύει λίαν λεπτομερῶς τὰ προκύπτοντα ἐκάστοτε πολύπλοκα ἰατροδικαστικὰ προβλήματα, δίδων τὰς ἀναλόγους λύσεις.

Ἀκολούθως ἀσχολεῖται μὲ τὰς κακώσεις ἐξ ἐκρήξεων καὶ μὲ τὰς κακώσεις κατὰ χώρας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Περιγράφει ἐπίσης τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἐν ζῳῇ κακώσεων ἀπὸ τὰς μετὰ θάνατον καὶ τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα τῆς σχέσεως τραυματισμῶν καὶ καρκίνου.

Ἰδιαίτερος τὸν ἀπασχολοῦν τὰ ἐγκαύματα ἐκ διαφόρων θερμομαντικῶν οὐσιῶν, οἱ θάνατοι ἐκ πυρκαϊῶν, αἱ κακώσεις ἐκ χημικῶν οὐσιῶν ὡς καὶ τὰ προκύπτοντα ἐκάστοτε ἰατροδικαστικὰ ζητήματα. Οἱ θάνατοι ἐξ ἠλεκτροπληξίας καὶ κεραυνοπληξίας ἐξετάζονται λεπτομερῶς ὡς καὶ αἱ βλάβαι ἐκ διαφόρων ἀκτινοβολιῶν ὑπὸ βραχέων κυμάτων, ἐξ ὑπερύθρων ἀκτίνων, ἐξ ὑπεριωδῶν ἀκτίνων, ἐξ ἀκτίνων X (Röntgen), ἐξ ἀτομικῆς ἐνεργείας καὶ φωτεινῶν καὶ θερμικῶν ἀκτινοβολιῶν.

Εἰς τὸν δεῦτερον τόμον περιγράφονται λεπτομερῶς εἰς 100 σελίδας τὰ περὶ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων καὶ παρατίθενται πολλαὶ εἰκόνες χρήσιμοι διὰ τὸν τρόπον ἐξακριβώσεως τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς μερικῆς μονίμου ἀνικανότητος. Ἐν συνεχείᾳ ἀναλύεται ἡ ἀξία τοῦ ἠλεκτροεγκεφαλογραφήματος εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἰατροδικαστικῆς πρὸς ἀποκάλυψιν ὑπαρχόντων ψυχικῶν νοσημάτων καὶ προκληθεῖσων κακώσεων τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Εἰς τὸ ἕβδομον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται μὲ τὰς προσβολὰς τῆς αἰδοῦς καὶ τῶν ἡθῶν.

Τὰ περὶ παρθενικοῦ ὑμένος ἀπασχολοῦν τοῦτον ἰδιαίτερος ὡς καὶ τὰ περὶ βιασμοῦ, περὶ προσβολῶν τῆς αἰδοῦς, περὶ ἀνικανότητος πρὸς συνουσίαν καὶ πρὸς γονιμοποίησιν, τὰ ἀφροδίσια νοσήματα κατόπιν συνουσίας, βιασμῶν ἢ ἀσελγῶν προστριβῶν. Μελετᾷ ἰδιαίτερος ὁ συγγραφεὺς καὶ τὰ περὶ ἐρμαφροδιτισμοῦ καὶ τῶν μορφῶν αὐτοῦ, τὰ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ φύλου διὰ τῆς ἀναζητήσεως τῆς γεννητικῆς χρωματίνης εἰς τὸ δέσμα, εἰς τὸ αἷμα καὶ εἰς τὰ βλενωδῆ ἐκκρίματα, ὡς καὶ διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ὁρμονῶν.

Αἱ σεξουαλικαὶ διαστροφαὶ περιγράφονται λεπτομερῶς, ὁ δὲ συγγραφεὺς παροδέχεται ὅτι αὗται εἶναι συγγενεῖς καὶ οὐχὶ ἐπίκτητοι προσπαθῶν νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐτὰς ἀναλόγως.

Εἰς τὸ ὄγδοον κεφάλαιον περιλαμβάνονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν κήσιν καὶ τὴν διάγνωσιν αὐτῆς ὡς καὶ τὰ πολύπλοκα ἰατροδικαστικὰ ζητήματα, ἅτινα αὕτη δημιουργεῖ.

Τὸ περὶ ἀμβλώσεων ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερος τὸν συγγραφέα, λόγῳ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ περὶ τοκετοῦ μὲ τὰ προκύπτοντα ἰατροδικαστικὰ προβλήματα.

Εἰς τὸ ἔνατον κεφάλαιον ἀσχολεῖται μὲ τὰς παιδοκτονίας, μὲ τὸν καθορισμὸν τῆς ἡλικίας, μὲ τὴν ἐξακριβώσιν τῆς ἐν ζωῇ γεννήσεως τοῦ ἐμβρύου καὶ τὰς αἰτίας τοῦ θανάτου, ὡς καὶ μὲ τοὺς ἐγκληματικούς θανάτους τῶν νεογνῶν καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐκτίθεται λεπτομερῶς λόγῳ τῆς φύσεως αὐτοῦ.

Εἰς τὸ δέκατον κεφάλαιον ἀσχολεῖται μὲ τὰ ζητήματα τοῦ καθορισμοῦ τῆς ταυτότητος ζώντων ἀτόμων, πτωμάτων, σκελετῶν καὶ ἀγνώστων δραστῶν ἐγκληματικῆς τινος πράξεως.

Εἰς τὸ δωδέκατον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἐνδιατρίβει εἰς τὴν ἐργαστηριακὴν ἰατροδικαστικὴν καὶ δὴ 1) εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφορῶν τριχῶν, 2) τῶν κηλίδων ἐξ αἵματος, 3) τῶν ὁμάδων τοῦ αἵματος καὶ δὴ εἰς τὸν καθορισμὸν αὐτῶν ἐκ τῶν κηλίδων, ἀναγράφων τὰς πλέον συγχρόνους μεθόδους ἐξακριβώσεως.

Ἀκολουθῶς περιγράφει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς πατρότητος καὶ τὰ συμβάματα ἐκ τῶν μεταγίσεων. Περαιτῶν εἰς τὸ ἔργον μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν κηλίδων ἐκ σπέρματος, ἐκ κοπράνων, ἐκ μηκωνίου, ἐξ οὐρῶν κ.λ.π.

Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐκ 1600 σελίδων καὶ 724 εἰκόνων, προερχομένων ἐν τῷ συνόλῳ σχεδὸν ἐξ ἰδίων περιπτώσεων.

Ἡ διαπραγματεύσις ἐκάστου θέματος περιλαμβάνει εὐρέως τὰς γνώμας τοῦ συγγραφέως καὶ τὰ πορίσματα ἅτινα οὗτος ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς 30οῦς ἀπασχολήσεως αὐτοῦ μὲ τὴν ἰατροδικαστικὴν, ἀνάγλυφος δὲ προβάλλει εἰς τὰς σελίδας ἡ πλουσία καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία τοῦ συγγραφέως.

Τὸ ὅλον ἔργον διακρίνει περιγραφικὴ πληρότης, πλήρης ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν συγχρόνων προόδων τοῦ κλάδου του, λεπτομερῆς ἐκθεσις τῶν διαφορῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἀπαιτοῦν ἀμείωτον προσοχὴν καὶ ἐξαιρετικὴν ἀκριβολογίαν.

Τὸ σύγχρονον κεφάλαιον τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, ὅπερ καλύπτει καὶ πρόκειται νὰ καλύψῃ εἰς τὸ μέλλον μεγάλον χῶρον τῆς ἰατροδικαστικῆς, ὁ συγγραφεὺς διαπραγματεύεται διὰ μακρῶν ἀποδίδων εἰς αὐτὸ τὴν δέουσαν σημασίαν καὶ σοβαρότητα, τὴν ὁποίαν ἡ σημερινὴ ἐπέκτασις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἀτυχημάτων τούτων ἐπιβάλλουν.

Παρουσιάζων εὐχαρίστως τὸ πόνημα τοῦ κ. συναδέλφου ἐνώπιον τοῦ σώματος, εὐχομαι ἀπὸ καρδίας, ὅπως τοῦτο ἴδῃ πολλὰς ἐκδόσεις.